

Володимир ЄЛЬЧЕНКО,
*Надзвичайний і Повноважний Посол,
Постійний представник України при ООН
(1997–2001; 2015–2019 рр.)*

ШЛЯХ ДО РОБОТИ В ООН: ВІД СТУДЕНТСТВА ДО ДИПЛОМАТІЇ

У Київський державний університет імені Тараса Шевченка на факультет міжнародних відносин та міжнародного права (спеціальність «Міжнародне право») я вступив 1976 року, одразу після закінчення середньої школи. З глибокою вдячністю згадую професорів і викладачів — Володимира Василенка, Валентину Дайнеко, Костянтина Забігайла, Ігоря Лукашука, Костянтина Сандровського, Валентина Хоніна, Гліба Цветкова (всіх перелічити неможливо), які стояли біля джерел української дипломатичної школи та виховали не одне покоління ерудованих, відданих справі дипломатів. Вони вчили студентів критично мислити, бачити суть проблеми та знаходити нестандартні шляхи її розв'язання. Без цих навичок неможливо уявити щоденну роботу дипломата. Сьогодні, коли згадую ті роки, складається переконливе враження, що ці люди вже тоді (можливо, підсвідомо) вкладали в нас знання, потрібні майбутнім дипломатам незалежної держави.

Окремо схилию голову перед пам'яттю наукового керівника моєї дипломної роботи Олександра Висоцького. Саме він разом із професором Володимиром Василенком дав мені ґрунтовні знання з міжнародного морського права. Згодом ці знання стали, так би мовити, фундаментом, на якому була побудована моя дипломатична кар'єра в Організації Об'єднаних Націй.

Спогади про студентські роки набувають для мене особливого змісту, коли зустрічаю колишніх однокурсників-міжнародників за столом переговорів на чолі іноземних делегацій. Тоді, забувши про свій офіційний статус, ми залюбки згадуємо найяскравіші та найкумедніші моменти студентського життя, — і перемовини обов'язково завершуються на користь

дружби. До речі, цей переговорний досвід закладався саме в студентські роки, коли доводилося залагоджувати конфлікти між студентами з африканських та арабських країн під час чергувань у гуртожитку на вулиці Ломоносова (нині — Юлії Здановської. — *Ред.*). Щоправда, всі ці суперечки були далекі від міжнародної політики: зазвичай вони виникали на побутовому ґрунті і найчастіше, чесно кажучи, через українських дівчат.

Радо згадую ситуації, коли в найскладніші моменти роботи в ООН зустрів близьких друзів-однокурсників. Так трапилося, наприклад, 2000 року, коли Україну обрали до складу Ради Безпеки разом з Малі, а заступником представника цієї африканської країни був колишній студент-веселун Кассе Секу, радник Президента Малі з міжнародної політики. Уявіть, як у перервах між напруженими переговорами в Радбезі ми розслаблялися, згадуючи спільні студентські пригоди.

Звичайно, хочу назвати й тих своїх однокашників, з якими товаришую й донині, тим паче, що з багатьма з них ми працюємо разом. Це Олександр Моцик, Надзвичайний і Повноважний Посол, та Віктор Задирака, котрий працює у приватному бізнесі. Окремо згадаю Михайла Білоусова (сина професора Михайла Білоусова), з котрим, мабуть, провів найбільше часу. До речі, саме від нього почалося моє головне захоплення — сучасна музика, а точніше такий доволі незвичний жанр, як прогресивний рок. Думаю, не буде перебільшенням сказати, що сьогодні маю чи не найбільшу в Україні колекцію музики саме цього жанру — понад 1500 одиниць. А почалося все тоді, коли батько Михайла працював у Міністерстві закордонних справ, — він повертався з міжнародних відряджень з абсолютно недоступними на ту пору в Києві платівками та касетами. Ми захоплено слухали їх і вдень, і вночі. Пізніше й однокурсники-іноземці на наше замовлення привозили з канікул у Західній Європі записи найпопулярніших гуртів.

Не можу не згадати й про ще одне значне надбання студентської пори — знайомство з симпатичною студенткою факультету кібернетики Іриною, яка невдовзі стала моєю дружиною.

Студентські роки пролетіли як одна щаслива мить, і 1981 року я вже вийшов зі стін рідного факультету з дипломом юриста-міжнародника, референта-перекладача з англійської мови. Дипломатичну кар'єру розпочав у МЗС УРСР з посади третього секретаря відділу державного протоколу. Згодом моя дипломатична робота була пов'язана з ООН та іншими міжнародними організаціями. В міністерстві та Постійному представництві України при ООН у Нью-Йорку я пройшов шлях від другого секретаря до Постійного представника України при ООН.

У 1990–1991 роках, у надзвичайно відповідальний період становлення самостійної зовнішньої політики України, брав безпосередню участь в утвердженні та захисті в ООН інтересів незалежної Української держави.

На той період припадають маловідомі, але дуже важливі події моєї біографії: у серпні 1991 року разом із Постпредом України при ООН Геннадієм Удовенком напередодні візиту до Організації Об'єднаних Націй Голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука вдалося, попри опір Постпредства СРСР, у непростих переговорах із керівництвом організації домогтися рішення про використання в ООН офіційної назви «Україна» замість «Українська РСР» і підняти перед штаб-квартирою ООН у Нью-Йорку новий — синьо-жовтий — прапор Української держави. Пізніше, у грудні 1991 року я супроводжував Г. Удовенка до Вашингтона, де під час виступу в Конгресі США вийшло переконати американських законодавців у необхідності визнати державну незалежність України. Результатом візиту стала відома заява Президента Джорджа Буша-старшого від 25 грудня 1991 року.

У складі делегацій України взяв участь у 16 сесіях Генеральної Асамблеї ООН, працював майже в усіх органах системи ООН, був обраний до керівництва багатьох комітетів.

1993 року мені випало бути спостерігачем із цивільних питань від України у складі миротворчих сил ООН у Республіці Хорватія. 1994 року входив до групи українських спостерігачів, яка брала участь у місії ООН зі спостереження за першими демократичними виборами в Південній Африці.

З 1992 року був безпосередню причетним до формування позиції України щодо врегулювання конфлікту на території колишньої Югославії. У 1994–2001 роках у складі офіційних делегацій України неодноразово відвідував Республіку Боснія і Герцеговина, Республіку Македонія, Республіку Хорватія та Союзу Республіку Югославія для проведення переговорів стосовно врегулювання ситуації на Балканах.

Цікавою сторінкою моєї дипломатичної біографії стала також безпосередня причетність до започаткування та географічного розширення участі нашої держави в міжнародних миротворчих операціях — в Абхазії (Грузія), Анголі, Боснії і Герцеговині, Демократичній Республіці Конго, Еритреї, Ефіопії, Ліберії, Лівані, Сьєрра-Леоне, Таджикистані, Хорватії. Відповідні державні органи підтримали мою ініціативу залучати до миротворчих операцій не лише українських військовослужбовців, а й працівників органів внутрішніх справ (як поліцейських спостерігачів) і цивільних співробітників. У середині 90-х років я входив до ініціативної групи українських дипломатів і юристів, котра підготувала проект Закону «Про участь України у міжнародних миротворчих операціях», який ухвалила Верховна Рада України. Згодом брав участь і в підготовці конвенції про захист миротворчого персоналу, яку схвалила ГА ООН.

Працюючи в Постійному представництві України при ООН, я був залучений до забезпечення обрання та головування представника України

Г. Удовенка на 52-й сесії ГА ООН 1998 року. Немало зусиль довелося докласти й до організування кампанії з обрання України, вперше як незалежної держави, непостійним членом Радбезу ООН на 2000–2001 роки.

У грудні 1999 року Президент України призначив мене на посаду Постійного представника України в Раді Безпеки ООН. У березні 2001 року я вже очолював Радбез ООН. У складі спеціальних місій Ради Безпеки відвідав Косово, а також країни Західної Африки — Гвінею, Ліберію, Малі, Нігерію, Сьєрра-Леоне — з метою врегулювання конфліктів.

Після повернення з Нью-Йорка 2001 року працював у МЗС України на посадах заступника міністра, заступника державного секретаря, державного секретаря, першого заступника міністра. Очолював офіційні делегації України на двосторонніх переговорах і політичних консультаціях з Алжиром, Бельгією, Бразилією, В'єтнамом, Естонією, Єгиптом, Ізраїлем, Індонезією, Іраном, КНР, Колумбією, Кувейтом, Латвією, Лівією, Малайзією, Марокко, Мексикою, Нідерландами, Німеччиною, Пакистаном, ПАР, Перу, Польщею, Республікою Корея, росією, Сінгапуром, Словенією, США, Таїландом, Туркменистаном, Угорщиною, Фінляндією, Швейцарією, Японією; був головою української частини українсько-американського Комітету з питань зовнішньої політики.

Хочу ще раз підкреслити, що міцним фундаментом для такої дипломатичної кар'єри стала ґрунтовна фахова підготовка, яку я одержав у стінах факультету міжнародних відносин та міжнародного права рідного Шевченкового університету, якому, як і своїй альма-матер, буду вдячний повік.

Volodymyr YELCHENKO,
*Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary,
Permanent Representative of Ukraine
to the United Nations (1997–2001, 2015–19)*

PATH TO WORKING AT THE UN: FROM STUDENT YEARS TO DIPLOMACY

Abstract. In the article, the author, an experienced Ukrainian diplomat, describes his years of study at Taras Shevchenko State University of Kyiv at the Faculty of International Relations and International Law and his successful diplomatic career.

He notes the significant influence of his professors and instructors during his studies, who taught critical thinking and the search for unconventional solutions to problems. In particular, the diplomat emphasises the role of his academic supervisor Oleksandr Vysotskyi and professor Volodymyr Vasylenko in shaping his knowledge of international maritime law, which became the foundation of his diplomatic career at the United Nations.

The author recalls his student years, filled with warm memories and stories of friendships with classmates, with whom he still maintains friendships and professional relationships. Moreover, he mentions his passion for music and meeting his future wife.

The scholar details his professional path, starting with his diplomatic career in the Ministry of Foreign Affairs of the Ukrainian SSR (as a third secretary in the State Protocol Department) and ending with his work at the Permanent Mission of Ukraine to the UN in New York (holding positions from second secretary to Permanent Representative of Ukraine to the UN).

The author provides specific examples of his participation in shaping Ukraine's foreign policy, particularly during the country's independence period, such as using the official name 'Ukraine' instead of 'Ukrainian SSR' at the UN, among other things. Furthermore, he discusses his participation in international UN peacekeeping missions on behalf of Ukraine, such as in Croatia (1993), the first democratic elections in South Africa (1994), and negotiations to resolve the conflict in the Balkans.

At the end of his recollections, the author discusses his involvement in the work of the Permanent Mission of Ukraine to the UN Security Council, which he headed in 1999.

After returning to his homeland, according to the author's memories, he continued his work in the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine in various high-ranking positions.

Keywords: Taras Shevchenko National University of Kyiv, Faculty of International Relations and International Law, UN, international relations classmates, international missions, UN peacekeeping forces, Ministry of Foreign Affairs, Permanent Representative of Ukraine to the UN Security Council.